

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ارزشیابی گروهی

نگاهی دوباره به یادگیری

مؤلفان: عباسعلی مظفری - فرهاد فتحی نژاد

سرشناسه	: مظفری، عباسعلی، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور	: ارزشیابی گروهی (نگاهی دوباره به یادگیری)/ مؤلفان عباسعلی مظفری، فرهاد فتحی‌نژاد
مشخصات نشر	: تهران: مدرسه، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	: ۴۷ ص. جدول، نمودار.
شابک	: 978-964-08-0257-1
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: چاپ قبلی: رسانه تخصصی، ۱۳۸۸.
یادداشت	: کتابنامه: ص ۴۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: شاگردان -- ارزشیابی
موضوع	: آموزش و پرورش -- ارزشیابی
شناسه افزوده	: فتحی‌نژاد، فرهاد، ۱۳۵۵-
شناسه افزوده	: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. انتشارات مدرسه.
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۸۹ الف ۶ م / LB ۱۱۱۷
رده‌بندی دیویی	: ۳۷۱/۲۶۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۰۸۴۸۰۴

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

ارزشیابی گروهی - نگاهی دوباره به یادگیری

مؤلفان: عباسعلی مظفری، فرهاد فتحی‌نژاد

زیرنظر: منوچهر فضلی‌خانی

ویرایش ادبی: فاطمه طومارخانی

ویرایش علمی: علیرضا محمدمیرزایی

طرح جلد: مهدی کریم‌خانی

صفحه‌آرا: اعظم باقری

چاپ اول / ۱۳۸۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی از: شرکت چاپ یانک ملت

قیمت: ۱۸۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است

شابک ۱ - ۰۲۵۷ - ۰۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN 978-964-08-0257-1

نشانی: تهران، خیابان سبهد قرنی، پل کریمخان زند، کوچه شهید محمود حقیقت‌طلب، شماره ۸

تلفن: ۸۸۸۰۰۲۲۴-۹ (فاکس) ۸۸۹۰۳۸۰۹

فهرست

۵	مقدمه
۹	فصل اول / تعاریف، اصول و مراحل اجرای ارزشیابی گروهی
۱۰	- ارزشیابی و تعریف آن
۱۱	- نگاهی به انواع ارزشیابی
۱۳	- مراحل ارزشیابی و فرایند اجرایی آن
۱۴	- ارزشیابی گروهی (مشارکتی)
۱۵	- ارزشیابی گروهی و لزوم تغییر در جو کلاسی
۱۸	- جو مثبت و مشارکتی
۱۹	- ویژگی‌ها و امتیازات ارزشیابی گروهی
۲۱	- اصول ارزشیابی گروهی
۲۴	- الزامات ارزشیابی گروهی
۲۷	- موانع و مشکلات احتمالی ارزشیابی گروهی
۲۹	فصل دوم / شیوه‌ها و الگوهای پیشنهادی ارزشیابی گروهی (مشارکتی)
۳۰	- الگوی شماره‌ی ۱: ارزشیابی فرد در گروه
۳۱	- الگوی شماره‌ی ۲: ارزشیابی گروه
۳۱	- الگوی شماره‌ی ۳: مسابقه در ارزشیابی گروهی

- ۳۲ - الگوی شماره‌ی ۴: ارزشیابی گروهی شفاهی
- ۳۲ - الگوی شماره‌ی ۵: ارزشیابی گروهی به عنوان سنجش‌های تناوبی
- ۳۲ - الگوی شماره‌ی ۶: ارزشیابی گروهی به عنوان بخشی از آزمونهای فردی (تلفیقی)
- ۳۳ - الگوی شماره‌ی ۷: ارزشیابی گروهی زمینه‌ساز آزمونهای فردی (رویکرد دو آزمونه)
- ۳۳ - الگوی شماره‌ی ۸: ارزشیابی گروهی، تدریس گروهی در حین آموزش فردی

۳۵ فصل سوم / الگوها و شیوه‌های نظارت بر ارزشیابی گروهی

- ۳۷ - الگوی شماره‌ی ۱: دریافت بازخورد از دانش‌آموزان در ارزشیابی گروهی
- ۴۰ - الگوی شماره‌ی ۲: دریافت بازخورد از معلمان در ارزشیابی گروهی
- ۴۱ - الگوی شماره‌ی ۳: ارزشیابی فرد در گروه
- ۴۳ - الگوی شماره‌ی ۴: ارزشیابی از همدیگر در ارزشیابی گروهی
- ۴۴ - الگوی شماره‌ی ۵: ارزشیابی فرد در گروه
- ۴۵ - الگوی شماره‌ی ۶: اختصاص امتیاز به دانش‌آموزان

مقدمه

از آنجایی که رویکردهای نوین و تعلیم و تربیت بر ارتقاء مهارت تفکر، تقویت روحیه حجم‌گرایی، مهرورزی، نعدوستی، همدلی، امیدواری، اعتماد به نفس، رشد همه‌جانبه شخصیت دانش‌آموزان و ... تأکید دارد و میل و رغبت و ایجاد شوق یادگیری را در تحقق رویکردهای مزبور مؤثر می‌داند، بازنگری در برنامه‌ریزی‌های آموزشی و تربیتی و استفاده از اسلوب و روش‌های متناسب با نیازها و میل درونی فراگیران اصلی انکارناپذیر است. امام‌علی (ع) این آموزگار بزرگ بشریت می‌فرمایند: «برای قلب‌ها میلی و انزجاری است، پس تلاش کنید تا دل‌ها را از ناحیه‌ی میل و رغبت به کار گیرید چرا که اگر دل به ناخواه و اکراه واداشته شود کور گردد».^۱

همچنین در تأثیر توجه به علایق و خواسته‌های دانش‌آموزان در جهت تحقق اهداف مورد نظر شهید دکتر باهنر می‌فرماید: «در تعلیم و تربیت از نیازها و علایق متربیان آغاز کنید و به اهداف برسید».

بنابراین پاسخ به سؤالاتی همچون سؤالات زیر از اهمیت بالایی برخوردار است:

گرایش و علایق در دانش‌آموزان بویژه در دوره عمومی چیست؟

نیازها و علایق دانش‌آموزان دارای چه ابعادی است؟

چگونه شیوه‌های نوین درسی، زمینه‌های خلاقیت و نوآوری دانش‌آموزان را فراهم خواهد کرد؟ چگونه می‌توان انگیزه‌های یادگیری و علاقه به مدرسه را در آنان تقویت کرد؟

بی‌تردید علاقه به فعالیت‌های جمعی و گروهی، گرایش به گروه همسالان، از مهم‌ترین ویژگی‌های دانش‌آموزان به ویژه در دوره‌ی آموزش عمومی است و فرایند یاددهی یادگیری می‌بایست متناسب با این نیازها و رغبت‌ها هدایت شود. از جمله اصلاح بهبود شیوه‌های ارزشیابی یکی از محورهای اساسی و مؤثر در این زمینه است سیجز (۲۰۰۰)^۱ به عنوان یکی از صاحب‌نظران در این حوزه اعتقاد دارد که تا زمانی که مجبور نباشید چیزی را به کسی یاد بدهید آن را یاد نخواهید گرفت. امر یادگیری می‌تواند به صورت مؤثرتری اتفاق بیافتد چنانچه فرد آن را نمره‌گذاری (ارزشیابی) کند. نتیجه این امر حضور همه‌جانبه دانش‌آموزان در فرایند یاددهی و یادگیری و در نتیجه درک بهتر و عمیق‌تر مطالب آموزشی خواهد بود. در این اثر تلاش شده است ویژگی‌های ارزشیابی گروهی با توجه به جدید بودن آن، با استفاده از مطالعات، پژوهش‌ها و مقالات مختلف و نتایج به دست آمده از یک پژوهش داخلی که توسط مؤلفان انجام شده است مورد بررسی و کنکاش قرار گیرد و الگوهای ممکن و عملی که زمینه‌ساز رشد خلاقیت و نوآوری دانش‌آموزان می‌باشد در این راستا ارائه گردد.

جایگاه ارزشیابی در فرآیند یاددهی - یادگیری

در آموزش و پرورش نوین

ارزشیابی بخش
جدایی ناپذیر فرآیند یاددهی،
یادگیری است که همراه با آموزش
و در ارتباط تنگاتنگ با آن
به گونه‌ای مستمر انجام می‌گیرد
و هدایت یادگیری دانش‌آموزان را
مرکز توجه خود قرار می‌دهد.

در آموزش و پرورش سنتی

ارزشیابی به عنوان
آخرین حلقه
فرآیند آموزشی تلقی می‌شد
که در پایان دوره آموزشی
برای جدا کردن
دانش‌آموزان قبولی و مردودی
به کار می‌رفت.